

**Odkaz:**

**Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. srpna 1994, Francouzská republika proti Komisi Evropských společenství, věc C-327/91, Recueil 1994, s. I-3641<sup>1</sup>**

**Klíčová slova:**

Dohoda mezi Komisí a Spojenými státy o používání jejich právních předpisů o hospodářské soutěži – Pravomoc – Odůvodnění – Právní jistota – Porušení práva hospodářské soutěže

**Předmět:**

Zrušení dohody mezi Komisí Evropských společenství a vládou Spojených států amerických o používání jejich právních předpisů o hospodářské soutěži, která byla podepsána a vstoupila v platnost dne 23. září 1991

**Skutkové okolnosti:**

(Část „Skutkové okolnosti“ není převzata.)

**Právní otázky:**

<sup>1</sup> Návrhem došlým kanceláři Soudního dvora dne 16. prosince 1991 podala Francouzská republika podle čl. 173 prvního pododstavce Smlouvy o EHS a článku 33 Smlouvy o ESUO žalobu, kterou se domáhá zrušení dohody mezi Komisí Evropských společenství a vládou Spojených států amerických o používání jejich právních předpisů o hospodářské soutěži, podepsané dne 23. září 1991 (dále jen „dohoda“).

<sup>2</sup> Dohodu podepsali ve Washingtonu Attorney General W. P. Barr a předsedkyně Federal Trade Commission L. Steiger jménem vlády Spojených států, na jedné straně, a místopředseda Komise Sir Leon Brittan jménem Komise Evropských společenství, na straně druhé.

<sup>3</sup> Podle čl. I odst. 2 dohody se „právem hospodářské soutěže“ nebo „pravidly hospodářské soutěže“ rozumějí:

„[...]“

i) pro Evropská společenství články 85, 86, 89 a 90 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství, nařízení Rady (EHS) č. 4064/89 o kontrole spojování podniků, články 65 a 66 Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO) a jejich prováděcí nařízení, včetně rozhodnutí Vysokého úřadu č. 24-54, a

ii) pro Spojené státy americké Sherman Act (15 U.S.C. §§ 1 až 7), Clayton Act (15 U.S.C. §§ 12 až 27), Wilson Tariff Act (15 U.S.C. §§ 8 až 11) a Federal Trade Commission Act (15 U.S.C. §§ 41 až 68, s výjimkou ustanovení týkajících se ochrany spotřebitele),

[...]“.

<sup>4</sup> Podobně se „orgány pro hospodářskou soutěž“ podle dohody rozumějí:

„[...]“

---

<sup>1</sup> Jednací jazyk: francouzština

- i) pro Evropská společenství Komise Evropských společenství na základě jejich pravomocí podle pravidel hospodářské soutěže Evropských společenství, a
- ii) pro Spojené státy americké Antitrust Division of the United States Department of Justice a Federal Trade Commission;

[...]“.

5 Účelem dohody je podpora spolupráce a koordinace a snížení možnosti či dopadu odchytek mezi smluvními stranami při používání jejich pravidel hospodářské soutěže (čl. I odst. 1).

6 Za tím účelem dohoda stanoví, že každá smluvní strana oznámí druhé straně opatření, která přijala při prosazování svých pravidel hospodářské soutěže a která by mohla ovlivnit důležité zájmy druhé smluvní strany (článek II), a dále stanoví výměnu informací ve vztahu k různým otázkám oboustranného zájmu týkajícím se používání pravidel hospodářské soutěže (článek III), koordinaci činností při prosazování pravidel hospodářské soutěže (článek IV), jakož i postupy vzájemných konzultací (článek VII).

7 Článek V dohody mimoto zavádí spolupráci týkající se protisoutěžních činností na území jedné smluvní strany, jež nepříznivě ovlivňují důležité zájmy druhé strany („positive comity“). V takovém případě smluvní strana, jejíž důležité zájmy jsou ovlivněny, může tuto skutečnost oznámit druhé straně a požadovat, aby orgány pro hospodářskou soutěž druhé strany přijaly opatření vůči protisoutěžním činnostem uskutečňovaným na jejím území. Za účelem předcházení sporům článek VI stanoví, že každá smluvní strana usiluje o to, aby při rozhodování o opatřeních k prosazení pravidel hospodářské soutěže vzala zřetel na důležité zájmy druhé strany („traditional comity“).

8 Důvěrnost informací je zajištěna článkem VIII, který smluvním stranám umožňuje neposkytnout informace druhé straně, pokud je vyzrazení těchto informací zakázáno právními předpisy nebo je neslučitelné s důležitými zájmy strany disponující s informacemi.

9 Podle článku IX „[n]ic v této dohodě nemůže být vykládáno způsobem neslučitelným s platnými právními předpisy nebo vedoucím k formulování požadavku změny právních předpisů Spojených států amerických nebo Evropských společenství, resp. jednotlivých států či členských států“.

10 Článek X stanoví formu sdělování a oznamování podle této dohody, které lze provádět ústně, telefonicky, písemně či faxem.

11 Konečně, podle čl. XI odst. 1 má dohoda vstoupit v platnost dnem podpisu a podle odstavce 2 má zůstat v platnosti až do uplynutí 60 dní ode dne, kdy jedna ze stran písemně oznámí druhé straně, že si přeje platnost dohody ukončit. Podle odstavce 3 má být provádění dohody přezkoumáno smluvními stranami nejpozději za 24 měsíců ode dne jejího vstupu v platnost.

12 Dohoda nebyla vyhlášena v Úředním věstníku Evropských společenství.

### **K přípustnosti**

13 Ve své žalobní odpovědi Komise vznáší otázku, zda francouzská vláda neměla napadnout místo samotné dohody spíše rozhodnutí, kterým Komise zmocnila svého místopředsedu, aby jejím jménem podepsal dohodu se Spojenými státy.

14 V tomto směru stačí poznamenat, že k tomu, aby byla žaloba přípustná podle čl. 173  
prvního pododstavce Smlouvy o EHS, musí být napadený akt aktem orgánu, který  
vyvolává právní účinky (viz rozsudek ze dne 31. března 1971 zvaný „AETR“,  
Komise v. Rada, 22/70, Recueil, s. 263).

15 Je třeba konstatovat, že jak vyplývá již z jejího znění, dohoda směřuje k založení  
právních účinků. Proto akt, jímž Komise zamýšlela dohodu uzavřít, musí být  
způsobilým předmětem žaloby na neplatnost.

16 Výkon pravomocí přenesených na orgány Společenství v mezinárodní oblasti se totiž  
nemůže vymykat soudnímu přezkumu legality stanovenému článkem 173 Smlouvy.

17 Žalobu Francouzské republiky je třeba považovat za žalobu směřující proti aktu,  
kterým Komise zamýšlela uzavřít dohodu. Tato žaloba je tedy přípustná.

### **K věci samé**

18 Na podporu své žaloby se francouzská vláda dovolává tří žalobních důvodů. První  
vychází z nedostatku pravomoci Komise k uzavření takové dohody, druhý  
z nedostatku odůvodnění dohody a z porušení zásady právní jistoty a třetí z porušení  
práva hospodářské soutěže Společenství.

#### *K prvnímu žalobnímu důvodu*

19 Ustanovení čl. 228 odst. 1 Smlouvy o EHS ve znění platném v rozhodné době  
stanovilo toto:

„Předpokládá-li tato smlouva uzavření dohod mezi Společenstvím a jedním nebo  
více státy nebo mezinárodními organizacemi, vede příslušná jednání Komise.  
S výhradou pravomocí svěřených v této oblasti Komisi uzavírá dohody Rada, a to po  
konzultaci se Shromážděním ve všech případech, kdy tak stanoví tato smlouva.“

20 Francouzská republika především uplatňuje, že toto ustanovení výslovně vyhrazuje  
pravomoc k uzavírání mezinárodních dohod Radě. Uzavřením dohody tedy Komise,  
která je v této oblasti zmocněna pouze k vedení jednání, překročila své pravomoci.

21 Komise namítá, že dotyčná dohoda je ve skutečnosti správní dohodou, k jejímuž  
uzavření je příslušná. Vzhledem k povaze povinností, které dohoda stanoví, by totiž  
její neplnění nemohlo vést k odpovědnosti Společenství podle mezinárodního práva,  
nýbrž pouze k ukončení platnosti dohody.

22 Komise dále připomíná, že výše uvedený článek IX dohody v každém případě  
zakazuje smluvním stranám vykládat její ustanovení způsobem, který je neslučitelný  
s jejich vlastními právními předpisy (a navíc, pokud jde o Evropská společenství,  
i s právními předpisy členských států) nebo který by vyžadoval změnu těchto  
právních předpisů.

23 Jak již Soudní dvůr konstatoval, dohoda vyvolává právní účinky.

24 Dále je třeba poznamenat, že pouze samo Společenství, které má podle článku 210  
Smlouvy právní subjektivitu, je způsobilé se zavazovat uzavíráním dohod s třetími  
státy nebo mezinárodními organizacemi.

25 Není tedy žádných pochyb o tom, že dohoda je pro Evropská společenství závazná.  
Plně spadá pod definici mezinárodní dohody uzavřené mezi mezinárodní organizací  
a státem ve smyslu čl. 2 odst. 1 písm. a) bodu i) Vídeňské úmluvy o smluvním právu  
mezi státy a mezinárodními organizacemi nebo mezi mezinárodními organizacemi ze

dne 21. března 1986. V případě neplnění dohody ze strany Komise by proto mohla být založena odpovědnost Společenství na mezinárodní úrovni.

26 S ohledem na tento závěr je namíste přezkoumat, zda měla Komise na základě práva Společenství pravomoc uzavřít takovou dohodu.

27 Jak Soudní dvůr vysvětlil v posudku 1/75 ze dne 11. listopadu 1975 (Recueil, s. 1355), článek 228 Smlouvy užívá pojmu „dohoda“ v obecném smyslu, tedy pro označení jakéhokoli závazku převzatého subjekty mezinárodního práva, který je právně závazný, bez ohledu na jeho formální pojmenování.

28 Navíc, jak uvedl generální advokát v bodu 37 svého stanoviska, článek 228 představuje v oblasti uzavírání smluv autonomní a obecnou normu s ústavním dosahem, neboť udílí zvláštní pravomoci orgánům Společenství. S cílem zavést mezi těmito orgány rovnováhu stanoví, že dohody mezi Společenstvím a jedním nebo více státy jsou sjednávány Komisí a poté uzavírány Radou, a to po konzultaci s Evropským parlamentem v případech stanovených Smlouvou. Pravomoc k uzavírání dohod však Radě přísluší „s výhradou pravomocí svěřených v této oblasti Komisi“.

29 Podle francouzské vlády se tyto pravomoci svěřené Komisi omezují na dohody, které má Komise uzavřít pro uznání průkazů Společenství (článek 7 Protokolu o výsadách a imunitách Evropských společenství). Francouzská vláda připouští, že se tyto pravomoci mohou snad vztahovat i na uzavírání dohod, které označuje jako správní nebo pracovní dohody a mezi něž patří např. navazování vztahů s orgány Spojených národů a jinými mezinárodními organizacemi uvedenými v článku 229 Smlouvy o EHS.

30 Komise, odvolávajíc se na zvyklosti týkající se dohod, které označuje jako mezinárodní správní dohody, úvodem tvrdí, že výjimka stanovená v článku 228 by neměla být vykládána restriktivně, jak doporučuje francouzská vláda. V tomto ohledu zdůrazňuje, že pokud by tvůrci Smlouvy skutečně zamýšleli omezit její pravomoc k uzavírání smluv, článek 228 by ve své francouzské verzi svěřoval Radě pravomoc „sous réserve des compétences attribuées à la Commission“ („s výhradou pravomocí udělených Komisi“) a nikoli „reconnues à la Commission“ („svěřených Komisi“).

31 Užití výrazu „reconnues“ ve francouzském znění naopak znamená, že Komise může své pravomoci čerpat z jiných zdrojů než ze Smlouvy, např. ze zvyklostí orgánů. Navíc analogickým použitím čl. 101 odst. 3 Smlouvy o ESAE Komise dovozuje, že může sama sjednávat a uzavírat dohody a smlouvy, jejichž provedení nevyžaduje zásah Rady a může být zajištěno v mezích stanoveného rozpočtu, aniž by vyvolávalo jakékoli nové finanční závazky na straně Společenství, za předpokladu, že o tom bude Rada informována.

32 Tato argumentace nemůže být přijata.

33 Zprvce, výraz „sous réserve des compétences reconnues à la Commission“ představuje výjimku z pravidla, které zmocňuje Radu k uzavírání mezinárodních dohod.

34 Zadruhé, podle čl. 4 odst. 1 druhého pododstavce Smlouvy o EHS „každý orgán jedná v mezích působnosti, kterou mu svěřuje tato smlouva“. V důsledku toho výraz „reconnues“ použitý ve francouzském znění článku 228 Smlouvy nemůže mít jiný význam než „attribuées“.

35 Zatřetí, jiné jazykové verze článku 228 používají výrazy, které naznačují, že dotčené  
pravomoci jsou spíše „attribuées“ než „reconnues“. To se týká zejména verze dánské  
(„som på dette område er tillagt Kommissionen“), německé („der Zuständigkeit,  
welche die Kommission auf diesem Gebiet besitzt“), nizozemské („van de aan de  
Commissie te dezer zake toegekende bevoegdheden“) a anglické („the powers vested  
in the Commission in this field“).

36 Začtvrté, pouhé zvyklosti nemohou mít v žádném případě větší váhu než ustanovení  
Smlouvy.

37 Ve světle výše uvedených úvah nemůže Komise namítat, že článek 228 Smlouvy jí  
přiznává podobnou pravomoc, jakou jí svěřuje čl. 101 odst. 3 Smlouvy o ESAE.

38 Především, jak zdůraznil generální advokát v bodu 26 svého stanoviska, toto  
ustanovení stanoví zcela odlišný postup, než jaký je upraven v článku 228 Smlouvy o  
EHS.

39 Mimoto Smlouva o EHS a Smlouva o ESAE byly vyjednávány souběžně a  
podepsány téhož dne, takže pokud by bývali vyjednávači obou smluv zamýšleli  
udělit Komisi stejné pravomoci, byli by tak učinili výslovně.

40 Poslední argument, který Komise namítá proti žalobnímu důvodu francouzské vlády,  
je tento. Její pravomoc k uzavírání mezinárodních dohod je v projednávaném případě  
tím zjevnější, že v oblasti hospodářské soutěže jí Smlouva o EHS svěřila zvláštní  
pravomoci. Podle článku 89 Smlouvy a nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962,  
prvního nařízení, kterým se provádějí články 85 a 86 Smlouvy o EHS (Úř. věst.  
1962, 13, s. 204), je totiž Komisi uloženo dbát na provádění zásad vytyčených  
v člancích 85 a 86 Smlouvy a na používání nařízení Rady (EHS) č. 4064/89 ze dne  
21. prosince 1989 o kontrole spojování podniků (Úř. věst. 1990, L 257, s. 14).

41 Tento argument rovněž nelze přijmout. Ačkoliv má Komise na vnitřní úrovni  
pravomoc přijímat individuální rozhodnutí, kterými dochází k aplikaci pravidel  
hospodářské soutěže, což je oblast, na niž se vztahuje sporná dohoda, tato vnitřní  
pravomoc nemůže změnit rozdělení pravomocí mezi orgány Společenství ohledně  
uzavírání mezinárodních dohod, které je stanoveno článkem 228 Smlouvy.

42 Je tedy namístě přijmout žalobní důvod vycházející z nedostatku pravomoci Komise  
k uzavření sporné dohody.

43 V důsledku toho, aniž by bylo nutné přezkoumávat ostatní žalobní důvody, jichž se  
dovolává Francouzská republika, je třeba zrušit akt, jímž Komise zamýšlela uzavřít  
dohodu se Spojenými státy americkými o používání právních předpisů Evropských  
společenství a Spojených států v oblasti hospodářské soutěže.

#### **K nákladům řízení**

44 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci,  
uloží náhrada nákladů řízení. Vzhledem k tomu, že Komise Evropských společenství  
neměla ve věci úspěch, je důvodné jí uložit, že ponese vlastní náklady řízení  
a nahradí náklady vynaložené Francouzskou republikou.

45 Podle čl. 69 odst. 4 jednacího řádu Španělské království a Nizozemské království,  
která vstoupila do řízení jako vedlejší účastníci na podporu návrhových žádání  
Francouzské republiky, ponесou vlastní náklady řízení.

Z těchto důvodů

SOUDNÍ DVŮR

rozhodl takto:

- 1) Akt, kterým Komise Evropských společenství zamýšlela uzavřít dohodu se Spojenými státy americkými o používání právních předpisů Evropských společenství a Spojených států v oblasti hospodářské soutěže, jež byla podepsána a vstoupila v platnost dne 23. září 1991, se zrušuje.
- 2) Komise ponese vlastní náklady řízení a ukládá se jí náhrada nákladů vynaložených Francouzskou republikou.
- 3) Španělské království a Nizozemské království ponесou vlastní náklady řízení.